

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

๑. สำรวจและวิเคราะห์งานโสตทัศนศึกษาทางด้านการผลิตและการใช้สื่อการสอน บุคลากร สถานที่ งบประมาณ และการบริหารงานว่ามีประสิทธิภาพหรือสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด
๒. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานโสตทัศนศึกษาแก่ผู้ดำเนินงานโสตทัศนศึกษาโดยตรง และผู้บริหารงานระดับสูงขึ้นไป
๓. เพื่อทราบว่า นอกจากมีการผลิตและการใช้สื่อการสอนภายในวิทยาลัยแล้ว ทางวิทยาลัยครูอุตรธานีมีการร่วมมือให้บริการทางด้านการสอนแก่สถาบันอื่นหรือไม่อย่างไร

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. กลุ่มตัวอย่าง ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ อาจารย์ที่สอนทั่วไป จำนวน ๔๑ คน อาจารย์โสตทัศนศึกษา ๔ คน นักศึกษาวิทยาลัยครูชั้นปีที่ ๒ (ปกศ.) จำนวน ๑๖๐ คน นักศึกษาชั้นปีที่ ๔ (ปกศ.สูง) จำนวน ๒๐๔ คน และนักศึกษาชั้นปีที่ ๖ (ปริญญาตรี ค.บ.) จำนวน ๗๐ คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสิ้น ๕๑๙ คน
๒. เครื่องมือที่ใช้การวิจัยใช้แบบสอบถาม ๓ ชุด และการสัมภาษณ์จากอาจารย์ผู้บริหารและดำเนินงานโสตทัศนศึกษา แบบสอบถามทั้ง ๓ ชุด แบ่งออกเป็น ๔ ส่วนคือ
ส่วนที่ ๑ เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
ส่วนที่ ๒ เกี่ยวกับการเลือกการใ้มา การผลิตและการใช้สื่อการสอน

ส่วนที่ ๓ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค

ส่วนที่ ๔ แสดงความคิดเห็นโดยเสรีในคำถามแบบปลายเปิด

๓. การวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกกลุ่มประชากรแต่ละประเภทแล้วหาความถี่ของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละข้อ แล้วหาค่า สถิติ ดังนี้

๑. เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนที่ ๑ ใช้ค่าร้อยละ

๒. เกี่ยวกับการเลือกการไ้มา การผลิตและการใช้สื่อการสอน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ใช้หาค่า \bar{X} และ S.D.

๓. สำหรับคำถามแบบปลายเปิด และข้อมูลรายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์ สอบถาม ได้รวบรวม สรุปเป็นหัวข้อ แล้วเรียงอันดับตามที่ถูกตอบแบบสอบถามตอบมากน้อยตามลำดับ

สรุปผลการวิจัย

๑. ประสบการณ์และความรู้ทางโสตทัศนศึกษา

- อาจารย์ในวิทยาลัยส่วนใหญ่ เคยเรียนในสถานศึกษามีความรู้ด้านการผลิต และใช้สื่อการสอนบ้างพอสมควร แต่ไม่มีใครที่เรียนจบทางด้านนี้โดยตรง นอกจากอาจารย์ภาควิชาวรรณกรรม ที่เป็นอาจารย์โสตทัศนศึกษาเท่านั้นที่เรียนจบทางด้านนี้โดยตรงทั้งหมด ส่วนนักศึกษาทั้ง ๓ ระดับส่วนใหญ่ได้เรียนทางด้านโสตทัศนศึกษามบ้าง แต่มีทักษะไม่เพียงพอ และไม่มั่นใจที่จะปฏิบัติ

๒. วิธีการไ้มาของสื่อการสอน อาจารย์ผู้สอนผลิตสื่อการสอน

- อาจารย์ที่สอนในวิทยาลัยผลิตสื่อการสอนด้วยตนเองมาก ให้นักเรียนช่วยกันหาและยืมจากวิทยาลัยในระดับปานกลาง ส่วนการให้อาจารย์โสตทัศนศึกษาผลิตให้หรือขอคำแนะนำแล้วผลิตเอง ยืมจากสถานอื่น ๆ ขอมมาจากแหล่งอื่นนั้นอยู่ในระดับที่น้อย ส่วนอาจารย์ที่ไม่มีวุฒิปริญญาประกอบการสอนเลยมีน้อยที่สุด

- นักศึกษาระดับ ปกศ.ผลิตสื่อการสอนด้วยตนเองมากที่สุด ชื้อจากร้านร่วมผลิตกับเพื่อนแล้วแลกเปลี่ยนยืมใช้อุปกรณ์นั้นในระดับปานกลาง ให้นักเรียนช่วยกันหาและขอยืมจากโรงเรียนที่ไปฝึกสอนในระดับน้อย และยืมจากวิทยาลัยน้อยที่สุด

- นักศึกษาระดับ ปกศ. สูง ผลิตรายการสอนด้วยตนเองมาก ระดับปานกลาง ได้แก่มอบหมายให้นักเรียนช่วยกันหามา รวมผลิตกับเพื่อนแล้วเปลี่ยนกันยืมใช้และซื้อสำเร็จจากร้านค้า แต่จะยืมจากโรงเรียนที่ไปฝึกสอน และจากวิทยาลัย น้อยและน้อยที่สุดตามลำดับ

- นักศึกษาระดับปริญญาตรี (คบ.) ผลิตรายการสอนด้วยตนเองมากที่สุด ให้นักเรียนนำมาและซื้อจากร้านค้าระดับปานกลาง ยืมจากโรงเรียนที่ไปฝึกสอนและรวมผลิตกับเพื่อน แลกเปลี่ยนกันใช้น้อย และยืมจากวิทยาลัยน้อยที่สุด

๓. เกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน

- อาจารย์ในวิทยาลัยครูจะผลิตสื่อการสอนประเภทกราฟิก เช่น แผ่นภาพ แผนภูมิ และการประดิษฐ์วัสดุทุกอย่างง่าย ๆ มาก

- นักศึกษา ปกศ. ศึกษาค้นคว้าแล้วผลิตเอง และขอคำแนะนำจากรุ่นพี่หรือเพื่อนที่มีประสบการณ์ปานกลาง แต่จะหาคำแนะนำปรึกษาจากอาจารย์โสตทัศนศึกษา น้อย เช่นเดียวกับนักศึกษาระดับ ปกศ. สูง ส่วนระดับปริญญาชั้นผลิตเอง ขอคำแนะนำจากเพื่อน ๆ และจากอาจารย์โสตทัศนศึกษาปานกลาง

๔. เกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน

- อาจารย์ใช้สื่อการสอนบ่อยครั้งมาก และเห็นว่าสื่อการสอนเกิดประโยชน์ต่ออาจารย์มากที่สุดในด้านช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น มีประโยชน์มากรองลงมาคือ ได้รับความสนใจ นำเข้าสู่บทเรียน สรุปอธิบายเนื้อหา ทำให้ผลการเรียนมีประสิทธิภาพ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักศึกษา และช่วยให้นักศึกษาเชื่อถือและเข้าใจดีขึ้น กลุ่มอาจารย์ที่ตอบว่าไม่ค่อยบ่อย หรือไม่ได้รับเลยนั้น เพราะเห็นว่าสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย

- อาจารย์ผู้สอนสนใจศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อการสอนจากการอ่านอบรม ชมนิทรรศการ และมีการศึกษาเนื้อหาเพื่อวางแผนปรับปรุงเทคนิคการสอนโดยการนำสื่อการสอนมาชมมาก ส่วนการสำรวจเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ที่มีในวิทยาลัยเพื่อนำมาใช้เก็บวัสดุสิ่งของนำมาใช้เป็นสื่อการสอน สำรวจแหล่งสื่อการสอนที่จะนำมาใช้ประโยชน์และประสานงานร่วมกับอาจารย์ท่านอื่นในการผลิตและใช้สื่อการสอนในระดับปานกลาง

- หลักการนำสื่อการสอนมาใช้ในห้องเรียนที่อาจารย์ผู้สอนคำนึงถึงมากที่สุดคือ ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ระดับปานกลางคือจัดกิจกรรมต่อเนื่องหลังเรียนเพื่อให้เกิดความจำและเข้าใจ ระดับมากคือ เลือกสื่อตรงกับจุดมุ่งหมายการสอน ใช้วัสดุที่หาง่ายในห้องเรียน วางแผนการใช้และลงมือใช้สื่อการสอนล่วงหน้า เตรียมกิจกรรมสำหรับผู้เรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนและการใช้สื่อการสอน เปลี่ยนแปลง การใช้สื่อการสอนตามสถานการณ์เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และเก็บสื่อที่ใช้แล้วไว้ใช้ต่อไป

- ส่วนการใช้สื่อการสอนของนักศึกษา ปกศ. และ ปกศ. สูง นั้นได้เตรียมกิจกรรมสำหรับนักเรียน มุ่งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อการสอนด้วย และการใช้สื่อการสอนได้บรรลุผลสำเร็จและได้ประโยชน์ทำให้นักเรียนเข้าใจมากที่สุด ใช้สรุปบทเรียนและมีการเปลี่ยนแปลงแผนการใช้สื่อการสอนเพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ระดับปานกลาง มีการเก็บสื่อไว้ใช้คราวต่อไป มีการประเมินดูความสนใจและความเข้าใจหลังเรียน ใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะเพื่อนำเข้าสู่บทเรียน เพื่ออธิบายเนื้อหาและมีการวางแผนการใช้และลงมือใช้ล่วงหน้า ในระดับที่มาก ส่วนนักศึกษาระดับ คบ. มีวิธีการใช้สื่อดังที่กล่าวในระดับที่มาก

- อาจารย์ผู้สอนที่ใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องมือในระดับปานกลางคือ เครื่องเพชฌฆาตเสียง เครื่องฉายสไลด์ และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ที่ใช้น้อยคือเครื่องฉายฟิล์มสทริป เครื่องมือวิทยาศาสตร์และกระดานดำ และใช้น้อยที่สุดคือเครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องฉายภาพทึบแสงและเครื่องฉายภาพยนตร์แบบลูป ส่วนประเภทวัสดุที่ใช้มากที่สุดคือ ขอลูก หนังสือ ตำรา ที่ใช้มากที่สุดคือ รูปภาพ ภาพชุด และของจริง ที่ใช้ปานกลางคือ แผนภูมิ แผนสถิติ ป้ายนิเทศ ของตัวอย่างและหุ่นจำลอง ที่ใช้น้อยคือ บัตรคำและแผนที่ และที่ใช้น้อยที่สุดคือ กระดาน ไม้สาส์น รายการวิทยุและโทรทัศน์ ส่วนสื่อประเภทกิจกรรมที่อาจารย์ใช้มากที่สุดคือ การอภิปรายและการให้ผู้เรียนค้นคว้าในห้องสมุด ที่ใช้ปานกลางคือ การสาธิตและที่ใช้น้อยคือ การแสดงละคร การศึกษานอกสถานที่ การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ การเล่นเกมต่าง ๆ และวิธีอื่น ๆ

- นักศึกษาทั้ง ๓ ระดับใช้สื่อการสอนประเภทเครื่องมือที่มากที่สุดคือ กระดานดำ ที่ใช้น้อยคือ เครื่องมือวิทยาศาสตร์ นอกนั้นอุปกรณ์เครื่องมือที่เป็นเครื่องเสียง และเครื่องฉายใสน้อยที่สุด สื่อการสอนประเภทวัสดุที่นักศึกษา ปกศ. ใช้นามากที่สุดคือ รูปภาพ ภาพชุด แผนภูมิ แผนสถิติ บัตรคำ ซอคล้อง หนังสือ และตำรา ที่ใช้นามากคือกระดานดำสำลี ป้ายนิเทศ ของจริง ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง และแผนที่ ที่ใช้น้อยคือ รายการวิทยุและใสน้อยที่สุดคือรายการโทรทัศน์ กิจกรรมที่นักศึกษา ปกศ. ใช้นามากคือ การแสดงละคร การอภิปราย จัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน และการสาธิตที่ใช้นามากที่สุดคือการเล่นเกมส์ต่าง ๆ ใสนกลางคือวีซีดีอื่น ๆ และที่ใช้น้อยคือการทำใบ้เรียนค้นคว้าในห้องสมุด การศึกษานอกสถานที่ และเชิญวิทยากรมาอภิปราย

- สื่อวัสดุที่นักศึกษา ปกศ. สูง ใช้นามากที่สุดคือ รูปภาพ ภาพชุด บัตรคำ ของจริง ซอคล้อง หนังสือและตำรา ใช้นามากคือแผนภูมิ แผนสถิติ ป้ายนิเทศ ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง แผนที่ที่ใสนกลางคือ กระดานดำสำลี และอื่น ๆ ใสน้อยคือ รายการวิทยุใสน้อยที่สุดคือรายการโทรทัศน์ กิจกรรมที่ใช้นามากคือ จัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ การสาธิต และการเล่นเกม ที่ใสนกลางคือ การแสดงละคร การอภิปรายและอื่น ๆ ใสนคือ การทำใบ้เรียนค้นคว้าในห้องสมุด การศึกษานอกสถานที่ และเชิญวิทยากรมาอภิปราย

- สื่อวัสดุที่นักศึกษาศึกษาปริญญาตรี ใช้นามากที่สุดคือ รูปภาพ ภาพชุด แผนภูมิ แผนสถิติ กระดานดำสำลี ซอคล้อง หนังสือและตำรา ใช้นามากคือป้ายนิเทศของจริง แผนที่ ที่ใสน้อยคือรายการวิทยุใสน้อยที่สุดคือ รายการโทรทัศน์ กิจกรรมที่นักศึกษาศึกษาปริญญาตรี ใช้น่มากคือ การอภิปราย จัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน การสาธิตและการเล่นเกม ที่ใสนกลางคือการแสดงละคร การทำใบ้เรียนค้นคว้าในห้องสมุดที่ใสน้อยคือ การศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรมาอภิปราย

๕. ความคิดเห็นทั่วไปของนักศึกษา

- นักศึกษาทั้ง ๓ ระดับเห็นว่าการใช้สื่อการสอนทำให้การสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุด และความถี่ที่ใช้สื่อการสอนของนักศึกษาทั้ง ๓ ระดับขณะออกฝึกสอนมีระดับที่มาก

- นักศึกษาระดับ ปกศ. ชอบให้อาจารย์สอนโดยใช้สื่อการสอนมาก ส่วน
ระดับ ปกศ. สูง และปริญญาตรี ชอบให้อาจารย์ใช้สื่อการสอนมากที่สุด

- นักศึกษาทั้ง ๓ ระดับ ใช้เทคนิควิธีการสอนตามที่ใ้เรียนมา สอนตาม
เทคนิคของนักศึกษาเองหรือดัดแปลงของผู้อื่นมาใช้บ้าง และได้มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้
ทางด้านการผลิตและใช้สื่อการสอน รวมทั้งเทคนิคการสอนในระดับที่มาก

- นักศึกษาระดับ ปกศ. สอนตามแบบที่อาจารย์สอนมาในระดับที่มาก ส่วน
นักศึกษา ปกศ. สูง และปริญญาตรี อยู่ในระดับปานกลาง

- นักศึกษาระดับ ปกศ. และปริญญาตรี ได้ติดต่อสอบถามขอคำแนะนำให้ความ
สนใจทางด้านการผลิตและใช้สื่อการสอนจากอาจารย์โสตทัศนศึกษา ระดับปานกลาง ส่วน
ระดับ ปกศ. สูง ได้มีการติดต่อกับอาจารย์โสตทัศนศึกษา น้อย

- นักศึกษาทั้ง ๓ ระดับ เห็นว่าหลักสูตร เนื้อหาการให้ความรู้และฝึกทักษะ
ทางด้านโสตทัศนศึกษามีความเหมาะสมปานกลาง

- นักศึกษา ปกศ. และ ปกศ. สูง เห็นว่าเทคนิควิธีการสอนและการใช้สื่อ
การสอนของอาจารย์ผู้สอนน่าสนใจมาก แต่นักศึกษาระดับปริญญาตรีเห็นว่าเทคนิคการสอน
ของอาจารย์น่าสนใจระดับปานกลาง

๖. เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค

- อาจารย์ผู้สอนมีปัญหาทางด้านขาดเงินจัดซื้ออุปกรณ์มาผลิตสื่อการสอน
สภาพห้องเรียนไม่เหมาะแก่การใช้สื่อการสอนบางประเภท ไม่สามารถหาสื่อการสอนได้
ตรงกับเนื้อหา และจุดมุ่งหมาย และสื่อการสอนที่มีอยู่ในวิทยาลัยยังไม่เพียงพอแก่การบริการ
ส่วนปัญหาในระดับปานกลางคือ ผู้บริหารขาดการสนับสนุน ไม่สะดวกในการขี้ม-ส่งอุปกรณ์
และการขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา ขาดทักษะการผลิตและการใช้สื่อการสอน
ไม่มีเวลาผลิตสื่อและไม่ทราบแหล่งสื่อการสอนแห่งอื่น

- นักศึกษา ปกศ. มีปัญหาในเรื่อง ขาดคำแนะนำในการผลิตและใช้สื่อ
การสอน มีชั่วโมงสอนมาก ไม่มีเวลาเตรียมผลิตอุปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพได้คือเท่าที่ควร
ขาดสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ ไม่สะดวกในการขี้มอุปกรณ์จากวิทยาลัย โรงเรียน
ที่ไปฝึกสอนไม่มีอุปกรณ์ให้ขี้ม สภาพห้องเรียนไม่เหมาะในการใช้สื่อการสอนบางประเภท

ไม่ทราบแหล่งสื่อการสอนแห่งอื่น ปัญหาระดับปานกลางคือ ขาดทักษะการผลิตและใช้สื่อการสอน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์ไม่เพียงพอ เคยรู้สึกว่าการสอนไม่ได้ผลที่น่าพอใจ ทั้งที่เตรียมมาล่วงหน้า เพราะเตรียมล่วงหน้าน้อยไป สื่อที่ผลิตไม่น่าสนใจและไม่เหมาะสมกับผู้เรียน และมีปัญหาการรู้สึกที่เห็นเด่น ประมาทขณะสอนน้อย

- นักศึกษาระดับ ปกศ.สูง มีปัญหามากเกี่ยวกับขาดทักษะการผลิตสื่อ ไม่มีผู้แนะนำช่วยเหลือในการผลิตและใช้สื่อ มีชั่วโมงสอนมาก ทำให้การเตรียมผลิตวัสดุอุปกรณ์ได้ไม่มีประสิทธิภาพเท่าใดนัก การสอนที่ไม่ได้ผลก็เพราะเตรียมการสอนล่วงหน้าน้อยเกินไป ขาดสถานที่และเครื่องมือที่ใช้ในการผลิต ไม่สะดวกในการยืมจากวิทยาลัย และสภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อการสอนบางประเภท ปัญหาระดับปานกลางคือ ขาดทักษะการใช้สื่อการสอน เคยรู้สึกว่าการสอนของตนล้มเหลวไม่ได้ผลที่น่าพอใจ สื่อการสอนที่ผลิตไม่น่าสนใจและไม่เหมาะสมกับผู้เรียนและไม่ทราบแหล่งสื่อการสอนแห่งอื่น

- นักศึกษาระดับปริญญาตรีมีปัญหาเกี่ยวกับ ขาดทักษะการผลิตสื่อค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ขาดผู้แนะนำปรึกษาในการผลิตสื่อ ชั่วโมงสอนมากจึงไม่สามารถเตรียมการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ขาดสถานที่และเครื่องมือในการผลิตสื่อการสอน สภาพห้องไม่เหมาะในการใช้สื่อการสอนบางประเภท มีปัญหาปานกลาง คือ ขาดทักษะการใช้สื่อ เคยรู้สึกว่าการสอนของตนเองไม่ได้ผลดีนัก เพราะมีการเตรียมล่วงหน้าน้อยเกินไป สื่อการสอนที่ผลิตขึ้นไม่น่าสนใจและไม่เหมาะสมกับผู้เรียน มีปัญหาน้อยเกี่ยวกับความรู้ที่เห็นเด่น ประมาท ไม่นับใจการสอน

- เกี่ยวกับอาจารย์ภาควิชาวรรณกรรมฯ หรืออาจารย์โสตทัศนศึกษาได้ตั้งข้อสังเกตว่า อาจารย์ในวิทยาลัยมาขอคำปรึกษาและใช้บริการจากภาควิชาวรรณกรรมและเทคโนโลยีการศึกษายู่ในเกณฑ์มากพอสมควร การให้บริการสื่อการสอนภายในวิทยาลัยมีลักษณะไม่ครอบคลุมทั้งวิทยาลัย แต่ให้บริการแก่อาจารย์ประจำวิชาที่จำเป็นต้องใช้สื่อการสอนได้มากพอสมควร และอาจารย์ภาควิชาวรรณกรรมฯ จะใช้บริการมากที่สุด

- นักศึกษาฝึกสอนมาใช้บริการไม่มากนัก

- งานผลิตสื่อการสอนของอาจารย์โสตทัศนศึกษาส่วนมากเป็นประเภท

กราฟิกและวัสดุฉาย

- ลักษณะการให้บริการแก่อาจารย์ในวิทยาลัย โดยให้คำแนะนำและสาธิตให้ดูต่อไปก็ให้อาจารย์ผลิตและใช้เอง ในกรณีที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ยุ่งยากเช่น ประเภทเครื่องฉาย อาจารย์โสตทัศนศึกษาจะผลิตติดตั้งสื่อการสอนให้ และให้เพียงคำแนะนำแล้วให้อาจารย์ผลิตและใช้เอง

- ได้มีการติดต่อขอความร่วมมือจากอาจารย์วิทยาลัยที่มีความรู้ความสามารถในการผลิตและใช้สื่อการสอนมาช่วยดำเนินงาน

- การตรวจบำรุงรักษาอุปกรณ์ส่วนใหญ่ตรวจเช็คดูบ้าง แต่ไม่ทุกครั้ง แล้วเก็บแยกประเภทวัสดุอุปกรณ์ แต่ไม่ได้ควบคุมอุณหภูมิและความชื้น

- การให้ความรู้ทางค่านโสตทัศนศึกษา โดยให้คำแนะนำและฝึกให้แก่อาจารย์เป็นรายบุคคลที่มาขอความช่วยเหลือ

- ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของอาจารย์โสตทัศนศึกษาที่มากที่สุดคือ มีบุคลากรน้อยไม่เพียงพอที่จะให้บริการ ปัญหารองลงมาคือขาดงบประมาณ สถานที่ในการปฏิบัติงานคับแคบไม่เอื้ออำนวยในการปฏิบัติงาน ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร หลักสูตรการให้ความรู้ทางโสตทัศนศึกษาไม่เหมาะสม ปัญหาอันดับที่สามคือสภาพห้องเรียนไม่เหมาะสม

- จากการสัมภาษณ์สอบถามอาจารย์ภาคศึกษาวุฒกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ทราบว่านอกจากมีการบริการสื่อการสอนภายในวิทยาลัยแล้ว มีการดำเนินงานบริการสื่อการสอนกับหน่วยงานภายนอกด้วยคือ เท่าที่พามาแล้วไปเป็นวิทยากรให้การบรรยายและประชุมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับเทคโนโลยีการศึกษาร่วมกับเขตการศึกษาประมาณ ๓ - ๔ ครั้ง และตามโรงเรียนต่าง ๆ ในจังหวัด ๕ - ๖ ครั้ง (ในรอบปี ๒๕๒๒) ได้ทำอุปกรณ์การสอนไปแจกให้โรงเรียนประถมศึกษาต่าง ๆ จำนวน ๓๕ โรงเรียน เพื่อให้เป็นตัวอย่างในการจัดทำ ส่วนโครงการที่จะทำต่อไปคือ ร่วมมือสถาบันส่งเสริมการสอนทางวิทยาศาสตร์ (ส.ส.ว.ท.) ตั้งเป็นศูนย์นวัตกรรมและเทคโนโลยีให้บริการอบรมและผลิตสื่อการสอนให้แก่โรงเรียนมัธยมในเขตจังหวัดอุดรธานีและหนองคายทุกโรงเรียน

อภิปรายผล

๑. วิเคราะห์เกี่ยวกับการผลิตการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ ปัญหาที่พบจากการวิจัย ที่ว่า

- ๑.๑ อาจารย์ผู้สอนขอมีสื่อการสอนจากภาควิชาโสตทัศนศึกษาในระดับปานกลาง และไม่ขอคำแนะนำปรึกษาจากอาจารย์โสตทัศนศึกษาในระดับที่น้อย
- ๑.๒ นักศึกษาฝึกสอนทั้ง ๓ ระดับ ใช้บริการพิมพ์รูปสื่อการสอนจากวิทยาลัยน้อยที่สุด และขอคำแนะนำปรึกษาจากอาจารย์โสตทัศนศึกษาน้อย
- ๑.๓ ทั้งอาจารย์และนักศึกษาขาดสถานที่และวัสดุอุปกรณ์สำหรับผลิตสื่อการสอน
- ๑.๔ จากข้อคิดเห็นโดยเสรี นักศึกษาระดับ ปกศ. และ ปกศ. สูง บางคนไม่ทราบว่าทางวิทยาลัยมีการให้บริการสื่อการสอน

จากผลที่ทราบดังกล่าวแสดงว่างานบริการทางค้ำสื่อการสอนของวิทยาลัย ยังให้บริการแก่ครูและนักศึกษาในปริมาณที่น้อยมาก และอาจมีการประชาสัมพันธ์งานค้ำนั้นน้อยไป ทำให้นักศึกษาที่ฝึกสอนไม่ทราบว่ามีการบริการสื่อการสอนในวิทยาลัย

๒. จากการวิจัยพบว่า อาจารย์ในจำนวน ๖๒ คน มีวุฒิปริญญาโท ๓๔ คนหรือร้อยละ ๕๕ และมีความรู้ทางโสตทัศนศึกษามาบ้างพอสมควร เพราะเคยเรียนในสถาบันการศึกษาเป็นจำนวนส่วนใหญ่คือ ๓๐ คน หรือร้อยละ ๔๘ จากจำนวน ๖๒ คน และจำนวน ๔๐ คน หรือร้อยละ ๖๖ ทำการสอน ๑๐ - ๑๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เฉลี่ยสอนวันละ ๒ - ๓ ชั่วโมง ซึ่งไม่มากเกินไปนัก เมื่อพิจารณาวุฒิ ความรู้ทางโสตทัศนศึกษาและเวลาที่ทำการสอนแล้ว จะเห็นว่าอาจารย์พอที่จะสามารถผลิตหรือเตรียมสื่อการสอน หรือวางแผนการสอนเพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอนของตนได้ และในการวิจัยพบว่า ความถี่ในการใช้สื่อการสอนของอาจารย์อยู่ในระดับปานกลาง และไม่มากนัก คงเป็นเพราะสาเหตุจากการขาดสภาพวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือในการผลิตและใช้สื่อการสอน ต้องเสียค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์มากกว่า หากมองในแง่อายุและประสบการณ์ในการสอน พบว่าอาจารย์ในจำนวน ๖๒ คน

นี้ มีจำนวนส่วนใหญ่คือ ๒๔ คน หรือร้อยละ ๔๕ มีอายุระหว่าง ๓๑ - ๓๖ ปี และจำนวน ๓๑ คน หรือร้อยละ ๕๐ จากจำนวน ๖๒ คน มีประสบการณ์ในการสอน ๕ - ๑๐ ปี จะเห็นว่าช่วงเวลาที่ย้ายจากสถานศึกษาออกมาไม่นานนัก เมื่อเทียบดูตามอายุ ดังนั้นอาจารย์คงจะมีโอกาสนำเทคนิคความรู้ที่เคยเรียนมาปรับปรุงการสอนได้ดีกว่าผู้ที่จบการศึกษามานานแล้ว และมีอายุมากแล้ว ซึ่งไม่สามารถนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการสอนได้คล่องตัวนัก ในกรณีนี้ก็มักจะทำให้อาจารย์ในวิทยาลัยพอจะสามารถปรับปรุงการสอนของตนได้ นอกจากนี้จะมีปัญหาทางด้านอื่นที่กล่าวไว้

๓. ทัศนคติในการผลิตและการใช้สื่อการสอนของอาจารย์และนักศึกษา ทั้งอาจารย์และนักศึกษา มีทัศนคติที่ดีต่อการใช้สื่อการสอน ซึ่งจะเห็นได้จากการวิจัยว่า

๓.๑ อาจารย์เห็นว่าสื่อการสอนมีประโยชน์มาก ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาง่ายขึ้น

๓.๒ อาจารย์สนใจศึกษาหาความรู้การผลิตและใช้สื่อการสอน จากการอ่านชมนิทรรศการ และใ้ศึกษาเนื้อหาเพื่อวางแผนปรับปรุงเทคนิคการสอนโดยนำสื่อการสอนมาใช้มาก

๓.๓ นักศึกษาชอบให้อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อการสอนมาก

๓.๔ ทั้งอาจารย์และนักศึกษาต้องการให้ทางวิทยาลัยจัดอบรมการผลิตและใช้สื่อการสอนขึ้นให้มาก โดยเฉพาะเกี่ยวกับการผลิตและใช้สไลด์และภาพยนตร์

๓.๕ ต้องการให้วิทยาลัยเพิ่มเนื้อหาวิชาโสตทัศนศึกษาในหลักสูตรมากขึ้นอีก

จากทัศนคติที่ดีของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการผลิตการใช้สื่อการสอนนี้จะเป็นแนวโน้มที่ดีในการเพิ่มประสิทธิภาพของอาจารย์และผู้ที่จะเป็นอาจารย์ในอนาคต ถ้าหากทางวิทยาลัยเห็นความสำคัญทางด้านโสตทัศนศึกษา พยายามหาข้อบกพร่องและให้การสนับสนุนอย่างจริงจังทั้งทางค่านงบประมาณ และการจัดดำเนินการโสตทัศนศึกษาให้คล่องตัวขึ้น

๔. จากการสำรวจพบว่า อาจารย์โสตทัศนศึกษาที่มีน้อยอยู่แล้วคือ มีเพียง ๔ คน ต้องทำหน้าที่ทั้งสอนและบริการไปด้วย ชั่วโมงที่สอนคือ ๖ - ๑๒ ชั่วโมงต่อสัปดาห์นั้น เฉลี่ย

เท่ากับอาจารย์ที่ทำหน้าที่สอนทั่วไป และทางคณาบดีคณาจารย์นั้น ช่างช่างเทคนิคและช่างกราฟิก อาจารย์โสตทัศนศึกษา จำเป็นต้องมาทำงานด้านเทคนิคด้วย ซึ่งต้องใช้เวลา ความชำนาญ เฉพาะอย่าง ทำให้งานบริการไม่คล่องตัว และบริการได้ในปริมาณที่น้อย แม้ว่าอาจารย์ โสตทัศนศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบันจะทำงานอย่างเต็มที่แล้วก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

๑. วิทยาลัยควรมีห้องบรรยายสำหรับการสอนแบบกลุ่มใหญ่ ซึ่งติดตั้งเครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้เสนอบทเรียนประเภทต่าง ๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ สไลด์ เครื่องฉาย ภาพข้ามศีรษะ และห้องนี้ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ได้ ห้องนี้สามารถใช้งานได้มาก เช่น เป็นห้องประชุมของอาจารย์หรือนักศึกษา หรือจัดอภิปราย

๒. เนื้อหาหลักสูตรวิชาโสตทัศนศึกษา นอกจากเน้นทางด้านฝึกทักษะการผลิต การใช้สื่อการสอนแล้ว ควรเน้นทางด้านเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ด้วย และตัวอาจารย์ ผู้สอนควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับนักศึกษา ควรรู้จักปรับปรุงเทคนิควิธีการสอนให้ทันสมัย อยู่เสมอ

๓. ขยายโครงการบริการสื่อการศึกษา เพื่อเตรียมจัดตั้งเป็นศูนย์บริการ การศึกษาประจำส่วนภูมิภาคของมหาวิทยาลัยเปิดแห่งแรกของไทย ซึ่งจะเริ่มเปิดให้การ ศึกษาแก่มวลชนประมาณปลายปี ๒๕๒๓ เป็นต้นไป นโยบายของมหาวิทยาลัยเปิดแห่งนี้ จะใช้วิทยาลัยครูทั่วประเทศเป็นศูนย์บริการการศึกษาเป็นแหล่งให้ความรู้และบริการสอนซ่อม เสริมแก่ประชาชนในเขตจังหวัดนั้น และจะต้องใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือสื่อการเรียนต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพมาใช้ด้วย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นจะต้องขยายปริมาณงานทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากรและสถานที่เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ - ๒๕๒๕ ควรจะเป็นระยะที่มีการขยายงานโสตทัศนศึกษาให้สามารถสนองนโยบายของมหาวิทยาลัย เปิดแห่งนี้